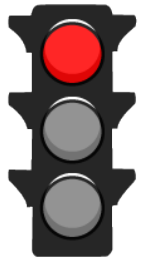




**Risker i upphandling av varor
inom kontor och textilier**

Risker i upphandling av varor inom kontor och textilier:

- Huvudsakliga risker för kränkningar av ILO:s kärnkonventioner i produktionen textilier och möbler rör rätten att inte bli diskriminerad, förbud mot barnarbete, rätten till rättvisa och gynnsamma arbetsvillkor och rätten att organisera sig, samt förbud mot tvångsarbete.
- Risker i leverantörskedjan hittas främst i produktionen textilier, bomull, läder och möbeltillverkning.
- Typiska problem i produktionen av ovannämnda varor är långa arbetsdagar, låga löner, kränkningar av fackliga rättigheter, trakasserier och tortyr av fackligt aktiva, barn- och tvångsarbete, samt bristfälliga hälso- och säkerhetsrutiner.
- Branschinitiativ och riktlinjer:
 - *Svanen* är en miljömärkning för bland annat möbler och inredning. Uppfyllda miljökrav förebygger vissa arbetsmiljörisker och för att erhålla märkningen finns även krav på spårbarhet.
 - *Möbelfakta* är en produktcertifiering från TMF, branschförbundet för svenska möbeltillverkare, ursprungligen lanserad 1972. Socialt ansvar, utgående från FN:s Global Compact, är i dag ett av kriterierna. Systemet innefattar dock bara spårbarhet ett led tillbaka i leverantörskedjan.
 - *FLEGT* är EU:s handlingsplan för att bland annat licensiera legalt avverkat virke. Vidare kräver EU:s Timmerförordning EUTR, från mars 2013, att den som placerar trä på den europeiska marknaden säkerställer att det är legalt avverkat.
 - *FSC- och PEFC-certifieringar* var fram till Timmerförordningens införande det viktigaste sättet att uppvisa att virke var lagligt och relativt hållbart avverkat. Organisationen Rainforest Alliance är en av flera ackrediterade FSC-certifierare.
 - *Better Cotton Initiative* är ett industri- och organisationssamarbete som exempelvis tagit fram en klassificering för hållbar bomull vad gäller miljöpåverkan och socialt ansvar.



HÖG RISK

Följande länder står för den huvudsakliga produktionen av relevanta varor (högriskländer i *kursivt*):

Produkt möbel	Produkt trä	Bomullsproducenter	Läder	Textilexportörer	Pappersmassa	Råolja
<i>Kina</i>	<i>Indien</i>	<i>Kina</i>	<i>Bangladesh</i>	<i>Kina</i>	<i>Ryssland</i>	<i>Saudiarabien</i>
<i>Indonesien</i>	<i>Kina</i>	<i>Indien</i>	<i>Pakistan</i>	<i>Turkiet</i>	<i>Brasilien</i>	USA
<i>Malaysia</i>	<i>Brasilien</i>	USA	<i>Indien</i>	<i>Pakistan</i>		<i>Ryssland</i>
<i>Vietnam</i>	<i>Ryssland</i>	<i>Pakistan</i>		<i>Indien</i>		<i>Nigeria</i>
<i>Hong Kong</i>	<i>Indonesien</i>	<i>Brasilien</i>		<i>Taiwan</i>		
<i>Filippinerna</i>	<i>Etiopien</i>	<i>Uzbekistan</i>		<i>Thailand</i>		
<i>Brasilien</i>	<i>DRC</i>	<i>Mali</i>				
<i>Mexiko</i>	<i>Nigeria</i>	<i>Burkina Faso</i>				

Om risker i kontors- och textilbranschen

Branschen bedöms vara av hög risk. Det förekommer risk för grova kränkningar, såsom kränkningar av kvinnors rätt till kroppslig integritet, förbud mot de värsta formerna av barnarbete, barnets rätt att inte separeras från sina föräldrar mot sin vilja, rätt till skälig lön, rätt till en tillfredsställande levnadsstandard, rätten till rättvisa och gynnsamma arbetsvillkor, föreningsfrihet och rätten att organisera, i flera led av leverantörskedjan och utspritt över ett flertal högriskländer.

Risker i leverantörskedjorna

TEXTIL

Produktionskedjan för textilier inbegriper stegen råvaruodling och textilproduktion.

PRODUKTION Höga risker finns i produktionsleden som utgörs av processerna sömnad, blekning, färgning, spinning och vävning, som till stor del sker i ovan angivna högriskländer.¹ Produktionsleden präglas av bland annat långa arbetsdagar, låga löner, kränkningar av fackliga rättigheter, samt trakasserier och tortyr av fackligt aktiva.ⁱⁱⁱⁱ Lönerna understiger vad som utgör en levnadslön, vilket resulterar i att kvinnornas och deras basala behov inte uppfylls. Både kvinnorna och barnen är oftast undernärda och bor under mycket undermåliga och otrygga boendeförhållanden, vilket gör dem extra utsatta för sexuella ofredanden och våldtäkter. I Indien rapporteras en av sju kvinnor i 1 200 klädfabriker i Bengaluru, som utgör underleverantörer till globala märkesföretag, ha utsatts för sexuellt våld.^{iv} De låga lönerna innebär att kvinnorna till och med inte har råd med sanitära produkter under menstruation.^v De långa arbetstiderna resulterar i att barnen inte får någon omsorg eller separeras från sin mor för att bli omhändertagen av släktingar, som ofta bor på annan ort.^{vi} Bristande säkerhet på arbetsplatserna är ett utbrett problem i Bangladesh. Ett flertal fabriksbränder och fabriksras har ägt rum under de senaste åren, med över 1 000 anställda som omkommit som följd. Den bristande säkerheten rör bland annat undermåliga byggnadsstandarder, avsaknad av nödutgångar och bristande kontroll.^{vii} Det finns uppgifter om förekomsten av barnarbete inom Kambodjas textilindustri.^{viii} Barn- och tvångsarbete förekommer i textilindustrin i Kina.^{ix}

BOMULL Producenter av bomull, lin, ull, polyester m.m. utgör ofta underleverantörer till produktionsföretagen. Bland dessa producenter finns de främsta riskerna vid bomullsodling som sker i Asien och Sydamerika. Arbetet på bomullsodlingar präglas av samma risker som jordbruksarbete generellt. Låga löner, långa arbetsdagar, säsongsbaserat arbete utan anställningsskydd, bristfälliga hälso- och säkerhetsrutiner och begränsad rätt att organisera sig fackligt. Arbetet är hälsoskadligt då bekämpningsmedel hanteras utan utbildning och utan adekvat skyddsutrustning. Bekämpningsmedel som används i bomullsodling dödar 22 000 människor och förgiftar tre miljoner människor varje år.^x Det har rapporterats om barnarbete på bomullsodlingar, bland annat i Uzbekistan.^{xi} I vissa delar av Indien är så kallad Sumangali vanligt förekommande i väverier. Detta går ut på att unga kvinnor, oftast under 18 år, blir erbjudna lärlingsplatser under ett antal år för att i slutet av tiden få en klumpsumma som är tänkt att användas för deras bröllop. Systemet har kritiserats då kvinnorna ofta utnyttjas med arbetsvillkor som inte når upp till den lagstadgade miniminivån och saknar adekvat levnadsstandard.^{xii}

LÄDER

Produktionskedjan för läder inbegriper processerna slakteri och garvning. Höga risker förekommer i garverierna i bland annat Bangladesh, Indien och Pakistan. Barnarbete, löner som ej går att leva på och avsaknad av adekvat skyddsutrustning trots att arbetarna

utsätts för giftiga kemikalier, kännetecknar industrin i nämnda länder. Vattenföroreningar till följd av kemikalierna är även vanligt förekommande.^{xiii} Skinn i importmöbler kommer oftast från garverier i ovanstående högriskländer.^{xiv}

MÖBLER

Produktionskedjan för möbler utgörs av bland annat råvaruutvinning, bearbetning och tillverkning.

PRODUKTION Möbler är materialintensiva produkter och består av plast, metall, textil, trä, skum, lim, färg m.m. Import av möbler från högriskländer sker trots att det i Sverige finns stora möbelproducenter. Arbetsvillkoren i möbelproduktionen i högriskländerna är undermåliga. Låga löner, långa arbetsdagar och brist på adekvat skyddsutrustning präglar industrin.^{xv}

TRÄ kommer huvudsakligen från Sverige. Trä kan även importeras från högriskländer såsom Ryssland. Vanliga människorättsutmaningar i Ryssland utgörs av kränkningar av fackliga rättigheter.^{xvi}

PLAST tillverkas av råmaterialet råolja som produceras i högriskländer. Höga risker finns främst vid råoljeutvinningen som utmärks av löner som inte går att leva på, korttidskontrakt och höga säkerhets- och hälsorisker då arbetet oftast utförs utan skyddsutrustning.^{xvii}

PAPPERS- PRODUKTER

Importerat papper kommer till 99 % från europeiska länder. Råvaran pappersmassa kan även importeras från ovan listade högriskländer. Illegal skogsavverkning för att tillverka pappersmassan förstör den biologiska mångfalden och kränker på så sätt lokalbefolkningens och ursprungsfolks rätt till försörjningsmöjligheter. Dålig arbetsmiljö och kränkningar av arbetsrätt kan förekomma inom skogs- och pappersmassaindustrin.^{xviii}

-
- ⁱ Miljöstyrningsrådet rapport 2019:7, *Risicanalys av råvaror till textilier, elektronik och biodrivmedel*, publicerad januari 2011, http://www.swedwatch.org/sites/default/files/swedwatch_uppdagsrapport_-_risicanalys_av_ravaror_till_textilier_elektronik_biodrivmedel.pdf
- ⁱⁱ Swedwatch Rapport nr 61, *Starkt fokus på kvinnors rättigheter – uppföljning av klädföretagens CSR-arbete*, publicerad juli 2013, http://www.swedwatch.org/sites/default/files/swedwatch_-_starkt_fokus_pa_kvinnors_rattigheter_0.pdf
- ⁱⁱⁱ Human Rights Watch, “*Work Faster or Get Out ”Labor Rights Abuses in Cambodia’s Garment Industry*”, publicerad mars 2015, <https://www.hrw.org/news/2015/03/18/cambodia-enforce-labor-rights-law-garment-industry>
- ^{iv} Thomson Reuters, *India: One in seven women in Bengaluru garment factories face sexual violence*, publicerad juli 2016, <https://business-humanrights.org/en/india-one-in-seven-women-in-bengaluru-garment-factories-face-sexual-violence>
- ^v Swedwatch Rapport nr 61, *Starkt fokus på kvinnors rättigheter – uppföljning av klädföretagens CSR-arbete*, publicerad juli 2013, http://www.swedwatch.org/sites/default/files/swedwatch_-_starkt_fokus_pa_kvinnors_rattigheter_0.pdf
- ^{vi} Swedwatch Rapport 44, *Barn med föräldrar i textilindustrin drömmer om ett bättre liv*, publicerad september 2014, <http://www.swedwatch.org/sites/default/files/44barn.pdf>
- ^{vii} Clean Clothes Campaign, <https://cleanclothes.org/safety/ranaplaza>
- ^{viii} UD:s rapport Kambodja, publicerad 2013/2014, <http://www.manskligarattigheter.se/sv/manskliga-rattigheter-i-varlden/ud-s-rapporter-om-manskliga-rattigheter/asien-och-oceanien?c=Kambodja>
- ^{ix} SOMO, *Fact Sheet – Child labour in the textile & garment industry*, publicerad mars 2014, <https://www.somo.nl/wp-content/uploads/2014/03/Fact-Sheet-child-labour-Focus-on-the-role-of-buying-companies.pdf>
- ^x People and Planet, *The Cost of Cotton: dirty cotton*, <https://peopleandplanet.org/redressfashion/briefing/dirty>
- ^{xi} United States Department of Labor, *Child Labour and forced labor reports - Uzbekistan*, publicerad 2015, <https://www.dol.gov/agencies/ilab/resources/reports/child-labor/uzbekistan>
- ^{xii} Fair Labor Association, *Research Report – Understanding Understanding the Characteristics of the Sumangali Scheme in Tamil Nadu Textile & Garment Industry and Supply Chain Linkages*, publicerad maj 2012, http://www.fairlabor.org/sites/default/files/understanding_sumangali_tamil_nadu_0.pdf
- ^{xiii} Fair Trade Center, *I samma fotspår? En granskning av fyra skobutikskedjors hållbarhetsarbete*, publicerad augusti 2014, http://www.fairtradecenter.se/sites/default/files/rapport%20i%20samma%20fotspar_liten.pdf
- ^{xiv} Human Rights Watch, *Toxic Tanneries - The Health Repercussions of Bangladesh’s Hazaribagh Leather*, publicerad oktober 2012, <https://www.hrw.org/report/2012/10/08/toxic-tanneries/health-repercussions-bangladeshs-hazaribagh-leather>; Human Rights Watch, *Dispatches: Bangladesh’s Toxic Tanneries a Glimmer of Hope, But the Outlook is Bleak*, publicerad maj 2015, <https://www.hrw.org/news/2015/05/17/dispatches-bangladeshs-toxic-tanneries-glimmer-hope-outlook-bleak>; UD:s rapport Bangladesh, publicerad 2013/2014, <http://www.manskligarattigheter.se/sv/manskliga-rattigheter-i-varlden/ud-s-rapporter-om-manskliga-rattigheter/asien-och-oceanien?c=Bangladesh>
- ^{xv} ITUC, *Global Rights Index 2016: Workers’ Rights Weakened in Most Regions, Worst Year on Record for Attacks on Free Speech and Democracy*, publicerad juni 2016, <http://www.ituc-csi.org/ituc-global-rights-index-workers?lang=en>
- ^{xvi} Freedom House, *Freedom in the World 2016 -Russia*, publicerad 2016, https://freedomhouse.org/sites/default/files/FH_FITW_Report_2016.pdf

^{xvii} ILO, Working Paper No. 267, *Working conditions of contract workers in the oil and gas industries*, publicerad januari 2010, http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/publication/wcms_161194.pdf2010; NRDC, *More reports of unsafe work conditions in the oil and gas industry, this time for Hispanic workers*, publicerad maj 2014, <https://www.nrdc.org/experts/amy-mall/more-reports-unsafe-work-conditions-oil-and-gas-industry-time-hispanic-workers>

^{xviii} WWF, *Illegal avverkning och virkeshandel*, publicerad december 2014 <http://www.wwf.se/vrt-arbete/skog/problem/illegal-avverkning/1130631-illegal-avverkning-och-virkeshandel>